

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, September 3-dikán 1819.

Spanyol Ország.

A' Frantziák' Spanyol Országi Uralkodása alatt Empedinanandostevu híres Guerilla-vezér a' Quadafaxarai környéken Madridtól csak 9 mértföldnyi távolságra tartozkodott 's üzte az utonállók' prédálásához hasonló Guerilla-hadakozást, ott, a' hol a' Sacedoni ferdő is van, 's a' honnét a' Király mostanság Madridba vissza érkezett. Itt most ismét efféle fegyverek kezdik mutogatni magokat, 's azt tartják felőlők, hogy a' Madrilból kivevőket a' Madridmadrurából vetődtek volna ide Madrid szomszédságába.

A' Kadiksból Amerikába útnak indulni készülő nagy expedízióra nézve, a' Párisi levelek szerént, nagy változások történtek, mellyek közül egygyik e' volna, hogy Gróf *Abisbal* elmozdított ezen expedízió mellől, 's helyébe a' mostan Mexikói Vice-Király előtt volt Vice-Király Don Felix Maria Calleja del Rey rendeltetett fő vezérré, Gróf *Abisbal* pedig Andalusiai 's egyszersmind Kadiksi Fő kormányzó fog maradni — 's másik, hogy Generális Sarfield is eltéttetett volna ugyan ezen expedízió mellől. Azonban a' Londoni Ministerialis *Kurir* 's a' Párisi *Constitutionel*, Madridi tudósítások után azt a' nevezetes még pedig hitelt érdemlő környúlálást említi ezen változásokra nézve, hogy Gróf *Abisbal* maga is részese lett volna annak a' kívánságnak, mellyet a' katona-

ság kinyilatkoztatott, tudni illik, hogy adjon *Constitúziót* a' Király az Ország-
nak; vagy ha kívánságoosan részese nem volt is, legatább jónak tartotta ezen kívánságot. Erössítik, hogy Kadiksban forma szerént való pénzgyűjtemények tétettek, hogy ha kívánatni fog, költség is legyen azon seregek' számára, mellyek ezen czélzásnak kieszközlésében munkások lenniének. Már kétségbe se' hozta senki, hogy *Abisbal* maga is segedellemmel fog lenni ezen plánumnak végrehajtásában. Hanem, mint hitelesnek tartott *Julius* 7-diken *Ferdinandus* Királytól levelet vett, melyben őtet a' Király Felsőgarulással vadolja, 's a' melly őtet úgy megijesztette, hogy azon szempillantathat eltökéltette magában, hogy a' Király' kegyelmének 's bizodalmanak visszanyerhetése végett valami nagy dolgot tselekszik — a' melly nagy dolog e' volt, hogy, mint tudva van, még 7-dikben éjjel a' Kadiksi, 5000 emberekből álló őrző sereggel útnak indult, útjában még több katonaságot is (többire mind agyuzókat) vett magához, 's ezekkel 8-dikra virradó reggel a' *Santa Maria* lögerhez megerkezvén, az ott lévő *Regementeket*, mint ha mustrát akart volna velük tartatni, a' mezőre kiállította, körül vétette, a' tiszteket a' sorból kikommandirozta, 's a' néppel a' fegyvert letéttette. — Mondják, hogy ezen zürzavarban *Abisbalra* valaki reá lőtt volna, de nem találta. Párisi újságlevelek erössítik Kadiksi tudósítók után, hogy

mikor a' katonaságnak tudtára esett, hogy Abisbal a' maga addig volt hajlandóságát egyszerre 's ily hirtelen így megváltoztatta, úgy megrettentek, hogy a' gyanusabbak között három ezeren, mint a' juxta úgy engedték magokat hajókra hajtatni. Most már azt is lehet érteni, hogy mit jelenthettek az említett tudósítók ezen kifejezéseik által: — „Már mindenek létszen valának, hogy azon eszközök által, mellyek arra határozottak voltak, hogy Amerikában a' fejtelenség ellen tsatázzanak, magát Spanyol Országgot a' fejtelenség' örvényébe taszították.“ Még csak egy szempillantat hivatott volna, 's mindenek megtörténtek volna. Azóta, hogy a' dolog kitudódott, Madridból hivatalt kapott Abisbal az oda való menetelre, hogy teledetetésből szót adjon, de ő nem fogadta el ezen meghívattatást; azzal mentette magát, hogy rosszul van. Így osztán Madridból küldettettek három biztosítók, hogy a' Santa Mariai történeteket megvizsgálják. Nagyon figyelmetessé tették az Országglószéket az özszeesküdteknek szármossága, az ő nagy rangjak, 's kiváltségein az ő békéltetéséseknek indítoka. Közönséges vélekedés, hogy Gróf Abisbálnak a' maga nagy buzgóságaért való megjutalmaztatása neki nagyon kedvetlen fog lenni.

Nagy Britannia.

Az a' hadi hajós sereg, melly a' Portsmouthi kikötőhelyben kivevéshez készül, Admiralis Hardy Tamás által vezéreltetik. Az ide tartozó tisztek már parantsolatot vettek, hogy minnyájan jelennyenek meg hajóikon. Némelyek úgy vélekednek, hogy ezen számos hadi hajókból álló tengeri erő Spanyol Országának a' maga elpártolt Déli Amerikai tartományai ellen való segítségére fog menni: hanem a' Londoni *Statesman*

levelei kételkedve kérdezik, hogy valyon ugyan egy jó népet, melly a' maga függetlenségiért terekedik, megtámadhat-e Anglia? — Más Londoni levelek nyilván írják, hogy ezen tengeri erőnek kiküldésével való czélok az Anglus Országglószék, hogy a' Spanyolokat az Északi Amerikai Statások ellen segítse, ha ezek ő ellenek hadat találnának indítani azért, hogy a' Floridákat által nem akarják engedni. Ezen segítségre akkor ajánlotta magát Anglia, midőn a' Spanyol Országglószéket arra vette, hogy az ezen általengedésről való Kötést, mellyet Ritter Ouis Washingtonban tsinált, ne erőssítse meg.

Említettük, hogy a' Manchesteri lakosok rég' készültek, hogy Augustus' 16-dikán egy nagyon számos népgyűlést tartsanak, mellyel nem kis félelmet okoztak a' vélekellenkező gondolkodásukok, kik a' katonasággal 's a' politziai emberekkel együtt minden féle előrevaló készületeket megtiltották, hogy minden veszedelmek elháríttódhassanak. De még se' érheték el czélasokat. A' történetet, ily cím alatt: *Nezrendülés Manchesterben, és Hunt-nak' elfogattatása*

Nezrendülés Manchesterben, és Hunt-nak' elfogattatása

következő módon adják elő a' Londonból Augustus' 18-dikán költ levelek: —

„Augustus' 16-dika nevezetes nap vala Manchester városára 's egész Angliára nézve. A' Gyökeres Reformálók minden tehetségeiket elővették, hanem a' jó polgárok, a' polgári katonák, 's a' regularis seregek elszélesztették a' rebéliseknek ezen véghetetlen sokaságát. Fájdalom, hogy vérnek kellett ontattatni: ellenben reménlhetjük, hogy a' nyughatatlanág' gerjesztőjének megmutattattott, hogy az arra való szempillantat még nagyon messze legyen, hogy Angliában politikai revolútiót lehessen forralni, vagy

hogy a' mi régi-Constitutziókn' helyébe fejtelten-Országlást lehessen tenni. —

„Már jó reggel minden utzákra proklamátziókat raggattak vala ki, melly által a' tennes lakosok megintettek, hogy házaiknál maradjanak, 's gyermekeiket és tselédjeiket ki ne botaássák. A' közönséges bátorságra ügyelő-tisztviselők nagy számú politziai katonákkal egygyütt, az utzákra kiállottak; Manchester' városa' és Salford mezővárosa' Polgári lovasságaik lóháton ülve várták a' dolog kimenetelét. A' Chesteri Grófságbeli polgári katonaság 's az első számú Dragonyos Regenrent a' város mellett feküdtek tanyában. A' 15-dik számú Huszár Regiment és két Kompania lovas ágyuzók kaszárnyába voltak csoportonként bészállítva. —

„A' Reformálók 10 óratájban, katonai rendel, 5 ember szélességű sorokkal és zászlókkal léptettek-fel a' gyűlés' helyére. Zászlójikon, mellyeket előttök vittek, ily lázasszó irás olvastatott: „~~Egyenlő képviselet vagy hatalom mint terjű nálunk-meg inkább hogy sem mint rab-szolgák eladattassuuk.~~“ Ezen véghetetlen sokaság nem tsak Manchesteri, hanem nagy részint szomszédos vidéki, Stockporti 's egyéb környék városi lakosok voltak. Mikor az utzákön a' nagyobb házak előtt eléptettek, a' szörnyű nagy dorongokat, mellyekkel felfegyverkezve voltak, az utza' padimentumához fenték, mint ha élesítették volna, 's mint a' puskát a' vállaikhoz nyomták. Némelly tápatok előtt szabadság' sipháját vittek hosszú rudak' hegyébe szurva. Minden felé ezen kommandó szók hallattattak: Jobbra! balra! Meg-álj! Előre: (Rechts! Links! Halt! Vorwärts!) 's a' nagy sokaság oly tökéletesen-tette a' kommandószók szerént a' mozdulásokat, mint ha régtől fogva tanulta volna. Az öszszegyülekezés helyének neve *Blanket-field-platz* volt. —

„Az Orátor Hunt déltájban érkezett meg egy székerén. Elötté muzsikások mentek; 's a' széker' bahján egy Amazon aszszony ült, ki a' reformáló aszszonyok' seregének (Klubjának) Előülője. Kezében zászlót tartott. Hunt és a' többi főbb Reformálók az Orálószékbe felmenvén, a' szörnyű sokaság előttök hadi rendet formált; a' zászlók és a' Szabadság' siphája a' levegőben tsóváltattak. A' megjelent emberek' számát némelyek 60 ezerre, mások 100,000-re is teszik. Hunt azonközben semmi rozszat nem gyanítván, beszélni kezdett az Orálószékből. — „En' úgy mond, nem szollhatok úgy, hogy ezen nagy sokaság mind hallhassa, tehát jó leszen, hogy azok, kik hozzám közelébb vagynak, szavaimat másoknak is megmondják. Viseljük tsendesesen magunkat; tartsunk rendet; a' Reformálás' ügye gyözedelmeskédik..... Ezen szókra megjelentek a' Tiszti Karok; a' Támadás' Aktáját hathatós hangon felolvasták, 's kinyilatkoztatták, hogy ezen öszszegyülekezés a' törvényekkel ellenkezik, 's parantsolták, hogy tüstént mindenek haza takarodjanak. Azonban nem tsak hogy senki nem engedelmeskedett, hanem a' nép' salakja külömbkülömbfele módon kinyilatkoztatta az Előljáróknak megvetését. Ekkor a' polgári lovasság hirtelenül előállván az Orálószéket, a' honnét Hunt beszélteni kezdett vala, körül venni iparkodott. Hunt a' kalapjával tsufolódva intett nékiek, jelentvén, hogy tsak próbáljanak, ha mernek: de erre a' Polgári fegyveresek semmit nem ügyelvén, néhány jó fordulásokat tettek, 's az Orálószéket körül vették. Hunt ezt látván, ijedtiben tsakhogy a' kország ki nem törte, úgy elsárgult mint a' halál; minden addig való tsufolódó nevétese egyszerre oda lett. Felkiáltott, hogy magát a' katonaságnak által nem adja, hanem a' törvény Organumainak kész

leszen engedelmeskedni. Ezen szókra a' Törvényesség' Hajduja Nadin, hetykén előállván, az elfogásról szelő parántsólatot előmutatta, 's előbb *Johnsont* aztán *Huntot* is elfogta. Hunt nézett elé 's hátra, hogy ha talám az ellántsásra valamely rést találna, de már késő volt.

„A' Korifeusok között mind egygyütt 16-ton fogattattak-el. Egy Moorehouse nevű eleintén a' nép között módot talált volt az elbuvásra, de későbbre őtet is megtalálták 's elvitték. Aszszonyt is fogtak-el 4-gyet.

„Hanem azalatt, míg ezen fogdosások folytak, a' nép, melly az első meglepettetés miatt, jelenvalóságát elvesztette vala, magához jöven, követ és tegladarabokat gyűjtött össze, 's egyszerre egész köössövel köszöntötte a' Polgári katonaságot; sőt még a' dorongolnak is hasznát venni, 's ezekkel a' katonákat lovaikról leverni iparkodott. Ekkor a' Regularis katonaság is elmozdult a' Polgárok segedelmére, de csak kivont kardal, és tüzelés nélkül. Erre rettentő zürzavar támadott ezen piaztzon; a' sokaságnak nagy része legnagyobb sebességgel elfutott: néhány tsapatok ellenben olyan vakmerően szembeszállottak a' kaionákkal, hogy ez, végezetre a' sokaság közzé bevágni 's tüzelni kéntelenített. Közel 100-ra teszik a' megsebesedettek' számát; 8-tzan ott a' piaztzon öletettek-meg; azon 17 sebesek között is, kik az ispotályba vitettek, már meghaltak hatan. A' lovak által özszerontportatott 's keményen özszerontportatott embereknek száma is nagy. A' tolyongásnak szörnyüségét meg lehet abból itélni, hogy egy helyen egy kis új kő háznak falát egészen ledördötte a' rohanó sokaság. A' nézők, kik a' fed'én állottak, leesvén, mind megsebesedtek. Az idegen nép ugyan éjféltájban haza takarodott 's a' tsendesség annyira a' mennyire helyre álltatott,

hanem a' katonaság azután is talpon állva vigyázott. Nagyon sajnálják Holme nevű ifjú és igen gazdag új házas Polgár-katonának esetét. Ezt egy nagy kővel úgy főbe hajtották, hogy lováról egyszerre leesett 's agya' velejét rettenetes rúttul össze törte az utza' padimentumán; mások azt mondják, hogy pistolylövést kapott; mások ismét, hogy a' lova sebesedett-meg 's véle a' földre esett. Elég a' dologhoz, hogy akar mint történt esete, életéhez kevés remenség van. Némelly tudósítások szerént Ashwod nevű gazdag kortsmárost is úgy főbe tsaptak, hogy helyben meghalt belé. A' czifra zászlóknak és szabadság sipkáknak sorsa pedig végezetre a' lett, hogy a' sárba keverték. —

„Hunt, ki mind ezeknek a' rendtelenségeknek rútt okozója, a' katonaság által darabokra vagdaltatott volna, ha az Előljárók közbe nem tették volna magukat, ~~gy. törvényes büntetés várja; a' ki mindazonáltal azzal menti magát, hogy ő a' gyűlést nem hívta össze, sőt, hogy a' rendnek fenntartatásán is minden igyekezettel iparkodott.~~ Hanem az Esküdtek, kik által meg fog itéltetni, kétségkívül elegendő törvényes bizonyosságokra fognak találni az általa kiadatott Proklamatiókban 's nem fognak lelkiismeretjeknek ezen irtoztató számadással sérelmet okozni, hogy egy ilyen embert szabadon elbótsátottak.

„Az Augustus' 19-dikén indult Londoni Journalok szerént úgy látszott, hogy ezen lármák a' Manchesteri vidéken még folytában tartanak. Stockportban és Malesfieldben is kiütött a' lámadás, és sereget küldöttek letsendesítésére. Londonban is a' belső dolgokra ügyelő Minister Sidmouth' ajtajira lázzasztó czédulákat raggattak fel.“

A' katonai gyakorlásokat jelesen teszik ezen emberek. Mikor tüzet kiált nékik a' Kommandáns, ők a' sárkány

eltsattantása helyett kezeiket szokták öszszetsapni. Többire éjtszakának idején gyakorolják magokat.

* * *

A' *Londoni* újságoknak egyéb sumázatja ennyiben áll (a' *Bavariai Közönséges Újságban*) — A' *Ministeri Kurir*-ből: „*Herczeg Wellington Aug. 11-dikén Aachenen utozott által. Mint mondják Berlinbe megy.* Mondják, hogy *Hertzezségére van bizva, hogy a' Svétzia és Dánia között való egyenetlénkedést, melly még telyességgel nintsen egészszen eligazitva, közbenjárása által igyekezzék elhárítani.* A' *Svétziai Király az Orosz Császártól elhagyattatófélben látszik lenni, melly szerént a' Dánus és Svétziai Udvarok közt való megegygyezhetés, még bajosabbá fog lenni.* *Herczeg Wellington Berlinből Wárschauba veszi útját, a' hova Septemberre a' Császárt is várják, kinek Lengyel Ország' jó labraállittathatása oly nagyon szíven felháborította az Orosz Nemességnak is szemébe tünt.* — A' *Sunból:* „*Azt mondják, hogy a' mi Kabinétünk a' Persa Udvarral fontos kötésre lépett volna, mellyel oda volna a' czélzás, hogy az Oroszbirodalomnak a' Persahatárok felé tovább-tovább való haladásának határok tétessenek.*

Szent Ilona.

Innét Május' 29-dikén költ levelek érkeztek Londonba, mellyekben kifejezve megjegyztetik, hogy Bonapartérol minden a' mit ezen szigeten tudnak, tsak ennyiből áll, hogy ott van. Európából semmit se' lehet tudni ezen szigeten, mint-hogy a' Kormányozó Hudson Lowe, minden odaérkező újságleveleket elveszen, 's elolvassván őket elégeti. Tsak nagyon megbizott barátainak küld újságdarabokat petsét és oly feltétel alatt, hogy

elolvassván hasonlóképpen bepetséelve azonnal küldjék vissza.

Északi Amerika.

Azt olvassuk az innét jött újságlevelekben, hogy ott egyszerre két Üstökös-tisillagok mutatták-meg magokat, az egyik Északnapkeletre, a' másik Északnapnyugotra. Röggel felé 2 és 3 órák között mind kettőt jól lehet látni.

A' tengeri kigyó ismét megmutatta magát ezen tengereken. A' hosszúsága 80-tól 100-zig való lábnyomnyinak látszott. A' színe feketés; a' testén pénzkarikáji nintsentk, tsak a' hátulja felé három; a' feje kigyófőhöz hasonló lapos, 's oly nagy mint egy lónak a' feje; szeme kiálló, mint a' békájé.

Svétzia.

A' *Tängerben* lévő Svétziai Követ így irt a' Stockholmi Egészségügyelő Biztossághoz: — „*Meg nem álhatom, hogy hirtelen tegyek azon felfedezésről, mellyet itt a' még most' is tartó pestisnek ideje alatt tettek.* A' *Levantei vidékek már rég esmerik ezen tekintetben a' faolaj-ferdőnek, azzal való melengetésnek, 's bedörgölésnek hasznosságát.* *Hanem, a' mennyiben tudom, ezen olajnak bevétel által való használását még eddig sehol másutt nem próbálták, mint orvosi szert.* Ezt a' próbát itt legelőbb a' *Portugallus Consul Colaco Úr tette a' múlt esztendőben 's ezen próbatételét azolta több izben nagy haszonnal megújította.* Kétszáz személyek közzül, kik még jó elejin és elég nagy dósis faolajat vettek-be, alig lettek 10-zen a' pestis' áldozatjává. Mihelyest a' nyavaának valakire való elragadása észrevétetik, igyek, testéhez, és erejéhez képeest 4-től fogva 8 unczianyit, melytől felettébb nagy izadás következik az emberre, és ez oly hathatósan látszik kihajtani az ember

istéből a' mérget, hogy sok betegek egyedül csak ez által, mellyet még néhány tsésze nagyon izzasztó thea által is erősebbé lehet tenni, tökéletesen meggyógyultak. Némelyeknél mint hánytató, másoknál mint hashajtó, ismét másoknál mint mind kettő, úgy dolgozik az olaj. Hanem első és leghasznosabb munkája az izzasztás. T a n g e r mellett egy embernek a' feleségével egygyütt 4 gyermekeit már megölte vala a' Pestis, midőn magát az olajjal való élésre vette, mellyel magát és két fíjait megtartotta. Egy más faluban hasonló módon tartotta meg egy paraszt gazda három gyermekeit, minekutánna hármát már a' pestis megölt volna. Különös történt két Szeretseny aszszonyokkal. Ezen fekete színű emberekől tudva van, hogy ha a' pestist egyszer elkapják, abból egy is-ki nem gyógyul. Most ezen két aszszonyok jó nagy portzió olajat vévén-be, mind ketten meggyógyultak. Az olaj gyógyító erejének hatásosabbá tételére, oly próbát is tettek, hogy annak bevévése mellett egyszer smind kívülről is használták, fördés és bedörgölés által 's a' többi. Majd csak egy példa se' fordult elő, hogy jó kimenetele ne lett volna a' próbatételnek. Így gyógyított itt a' Tangeri vidékeken ezen pestises esztendőben egy Spanyol Orvos, kinek keze alatt 300 'Sidók közzül, kik pestist kaptak, csak 12-en haltak meg. Rólt Tangerben Jun. 1-ső napján 1819-ben. — „H e m s ő.

Sant Domingo.

A' Párisi *Constitutionel* ily rajzolatot adott ki ezen szigetről: — „Ennek Részpublikai részében szelid Országlás áll fenn, a' törvények bőltsék, 's azokat a' nép nagy pontossággal telyesíti. Bayer, az Elölülő, Szeretsen, jól neveltetett, 's kedves tekintetű ember; tsupa egyenes-ségből áll; mindenek könnyen bemebe-

nek hozzá; egy szóval egészszen arra termett, hogy szabad embereket kormá-nyozzon. Egy Frantzia Kereskedő Lafayettétől való ajánló levéllel menvén hozzá, nem csak jól fogadtatott, hanem az Elölülő még válaszolt is Lafayettének nagy befsülettel; a' Kereskedőt pedig igen jól fogadta. A' sziget' másik részének, mellyen Christophe, uralkodik egészszen más formája van. Ő is Szeretsen; 's szép természetű, de egész familiájával egygyütt rút tekintetű ember. Indulatjára nézve tsupa barbarus; született Despota; az emberek' élete tsupa semmi ő előtte; egy Tunisi Deytől semmit se külömbözik. Ő maga, Udvari tékozlása által nagyságot mutat, de a' népe szerentsétlen; a' nép a' föld' göröngyéhez van köttetve (Jobbágy); az ő katonáji már megunták a' tyrannismus' támoszai lenni, és seregenként szöknek által a' Respublika' zászlója alá. Henry vára, mellyet Cristophe építettett, egy tsupa *Bastilla*; ~~olyan templomok találtatnak benne, mint valaha ebben találtattak.~~ — (Az Angliai Ministerialis Kurir ellenben másképpen beszéll Cristophról, talám azért, hogy az Anglusok nálla nagy kedvességben vagnak. Christoph a' maga Országlását (ezek a' Kurir' szavai) már talpköre helyeztette; földjének népe sebességgel nevedik; kereskedése virágzik. Nálla a' bevitelért való adó (vám), a' melly minden más nemzetekre nézve 10 per Cent, Angliára nézve csak 5. Christophe már néhány Oskolákat fundált, mellyekben a' tanulás Lancasteri mód szerént foly, 's csak az Anglus nyelv tanittatik benne, minthogy ő a' Frantzia nyelvet egészszen ki akarja Országából irtani).

Német Ország.

A' Berlieni Státusújság ily megjegyzéssel közli a' 'Sidóknak mostani üldöz-
tetésekről szolló tudósítáocokat: — „Ezen

'Sidó üldöztetést igazságtalanul tulajdonítják sokan az ő erántok való gyűlölségnek. A' közönséges emberek nem részelek ezen gyűlölségben. Más oka van ennek. A' munka nélkül lévő emberek' sokaságának tsak fogasul szolgál a' 'Sidók' üldözése arra, hogy ren. etlen indulatjokat folyamatba crezthessék. Azok az emberek, kik ma ez' vagy amaz' gazdag 'Sidóknak házat kipredálják, hasonló okon és hasonló örömmel fogják tselekedni ugyan azt eme' gazdag Keresztyén/Kereskedőnek házával is. Ma *Nathannak*, holnap a' Patriarchának, holnap után Saladinnak!

* * *

Aug. 20-dikán estve Hamburgban is Hep! Hep! kiáltás támadott 's a' 'Sidók a' sértőhelyről pofontsaphodások és oldathordas-átlések közt mind elkergettek. A' tárma 9 órától fogvást éjfélig tartott. A' Politzia sok nyughatatlanokat elfogdosott.

* * *

Újabb Újságok, a' ma kezükhöz jött levelekből.

London, Aug. 19-dikén: —, Manchester egy ostrom alatt lévő városhoz hasonló, Augustus' 17-dikére virradólag egész éjtel tartott a' puskatüz az utzákon. A' nagyobb piatzokra fegyveres tsapatok álltattak ki, egyéb utzákon strázsasportok jártak le 's fel, mellyek az özsze-sportozó embereket azonnal széllyelkergették. Reggeli 7 óratájban (17-dikben) tsakugvon még is özszesereglett a' nép egy helyen, melyre nézve a' tisztelők a' 'Támadás' Aktáját azonnal felolvasták, 's minthogy a' nép még se akart elozlani, a' gyalogság reá tüzelt, 's még e' se használván, bajonéttal rohant reá. Már ekkor mindenek széllyelfutottak, hanem ugyan ekkor Proklamatiók szorot-

tattak széllyel a' katonák közzé, melyekben az a' fenyegetődzés találtott, hogy Oldham felől 15,000 emberet vannak útban Manchester felé zsidákkal feifegyverkezve. Azonnal fegyveres népet küldöttek el az Előljárók az Oldhemi út felé két ágyukkal, de a' kik semmi közelítő ellenségre nem találván, nem soká látni lehetett, hogy tsaküres volt a' fenyegetődzés. —

Aug. 17-dikén estvére már egészszon helyreállitott *Manchesterben* a' tsendesség, hanem ekkor 7 óratájban Oldhamban kezdődtek el ismét a' gyanus mozgások, a' hova tehát azonnal lovasság küldtetett. Hasonló zengések támadtak *Maccesfieldben* — de mind ezekről a' jövő kedden bővebben.

B e t s.

Császár és Király ő Felsege méltóztatott a' maga testvérét Rudolph ő Cs. Fő Herczégsgét a' Sz. István Királyi Rend' nagy keresztjével megajándékozni.

Erdélyben a' Károlyfejervarott lévő Consistorium' Assessorát Fő T. Cseresznyés András Urat, úgy F. T. Mártonffy Kristof és Capdeho János Oskolaigazgató Urakat, az elsőt a' taksának is elegetedésével, Honorarius Kanonokokká kegyelmesen kinevezni méltóztatott ő Cs. Kir. Felsege.

* * *

Stuttgardból Aug. 25-dikén írják az ott kijövő Újságlevelekben, hogy a' Magyar Ország' Palatinusa József ő Császári Fő Herczégsgé' Württembergi Mária Princzaszszonnyal való házossági özszeadattatása (mint közelébb említettük) Augustus' 24-dikén délutanni 2 órakor először az Eborai Cath. Püspök, az után Udvari Predikátor Fő Pap a' Autel Urak által, a' Kirchheimi Kir. kastélyban véghez vitetett.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pesti levelekben olvassuk, hogy némely Pesti Gavallérok látván azon fogathozást, melly mind az Universitas-beli Ifjuságra, mind az egész Publicum-ra nézve igen sajnós érzést gerjesztett, hogy a' városban semmi Lovaglós-kola nem volna; a' Hazának és az Ifjuságnak kedvezni kívánó nemes indulatból, arra gerjedtek, hogy önnön költségeken egy Lovaglós Intézetet állítanának. Már most két esztendő óta nagy áldozatokkal fenntartván ezen Intézetet, Aug. 25-dikén nyilván való Próbátétel által megmutatták, melly kedvező lehetne az ilyen Intézet, ha állandóan közönséges költségekre felállítatnék, 's fenntartatnék. E' végből öszszegyültek a' Lovaglós Oskolába számos Urak, és Dámák, 's ezen fő nemes Társaság előtt a' Tanuló Ifjak mind a' mezei lovaglásban, mind az Oskolás nyargalásbaa, mind végre a' mesterséges Lovaglásnak nemeiben, úgy mint az úgy nevezett voltgírozásban oldalról és hátulról, jeles gyakorlottságot mutatnak. A' Tanuló Ifjak egész esztendőn által többen voltak ugyan zónál: de ezen közönséges Próbátételt önnön ditsőségekre e' következők állották ki: úgy mint Eckstein Rudolf; Hertsut Károly; Lónyay András; Schmidt János; Trangos János; Lázár Sigmund; Mayer Henrik; Bene Ferentz, és Szalatkay Antal Urak, a' kiknek jeles gyakorlatosságok megmutatta, hogy Henrik Kapitány Úr, az Intézetnek Directora, az Ifjuságot olly módon vezette ezen nemes Szép Mesterségben, hogy mind a' theoretica, mind practica ismértekekben külö-

nös előmenetelt tettek, 's kívánatossá tették azt, hogy ily gyakorló hely, és tanítás állandóan fenmaradjon.

Ú j K ö n y v .

Constitutio Rei Sanitatis in Hungaria, Partibusque adnexis ab Anno 1656 ad Annum 1818. Typis Leopoldi Streibig. 1819. fol. 208 in 8. majori.

Ezen általom iratott 's nállam 2 fl. 30 xr. V. forintokért található kész Munka magában foglalja időkor szerént mind azon egészséget tárgyazo 's általam megtaláltatott közönséges parantsolatokat, mellyeknek tudása mind az Orvosoknak, mind a' közönséges egészség virágzására felvigyazo Tisztviselőknék, Földes Uraknak, Lelki Atyáknak tsaknem elkerülhetetlenül szükséges — mellyre nézve minden Tekintetes Vármegyéknek Előljárói, 's Fő Orvosai általam alázatosan megkértetnek az eránt, hogy a' Vármegyéikben öszvegyűjthető Praenumeránsoknak számokat, az egybeszedettj summával együtt Frankon hozzam, vagy Pestre Eggenberber, Posonyban Schwaiger avagy akár mellyik hiteles Könyváros Urakhoz, beküldeni méltóztassanak. A' Tisztelt Praenumeránsok neveik öszveszedésével fardozó Urak, minden 11-dik Nyomtatványt ingyen veszik. — Az Exemplárok Pestig, Posonyig, Kaposvárig, Grätzig, ingyen fognák szállittatni. Pápán Julius' 28-dikán 1819.

Zsoldos János,

Tek. N. Veszprém Vármegye
Első Rendes Physicusa.

Száz forint Conventiósz penzért adtak Váltó czédulában: —

Aug. 31-dikén 248 $\frac{1}{4}$ — Sept. 1. napján 248 $\frac{1}{2}$ — 2-dikán 248 $\frac{1}{2}$ — forintot.
A marhahúsnak fontja, Bétsben, Septemberre, 16 krajtzárra határozottatott.